

Styreevaluering, valgprosess og styresammensetning Eierskapskontroll – Nome kommune

Om Telemark kommunerevisjon IKS

Telemark kommunerevisjon IKS er et av de største interkommunale revisjonsselskapene i landet. Alle de 18 kommunene i Telemark, kommunene Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for eierne våre og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Fra 2015 har vi et faglig og administrativt samarbeid med de interkommunale revisjonsordningene Buskerud kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord distriktsrevisjon.

Telemark kommunerevisjon IKS har bred erfaring med selskapskontroll og gjør forvaltningsrevisjon av kommunal virksomhet innenfor mange områder, og med ulike innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har god kompetanse innen offentlig forvaltning.

Du kan lese mer på vår nettside www.tekomrev.no.

Innhold

Sammendrag	2
1 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn, bestilling og problemstillinger	5
1.2 Avgrensing	6
1.3 Metode	6
1.4 Kriterier – kilder	6
1.5 Høring.....	7
2 Kommunens føringer.....	8
2.1 Valg og sammensetning av styre	8
2.2 Kompetanse og evaluering av styre.....	11
3 Formidling og gjennomføring.....	13
3.1 Formidling av kommunens føringer	13
3.2 Valgkomite og valg	13
3.3 Styresammensetning og styreevaluering	17
4 Konklusjon og anbefalinger	23
4.1 Konklusjon	23
4.2 Anbefalinger	24
Vedlegg	26
Vedlegg 1: Høringsuttalelse.....	27
Vedlegg 2: KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll	28

Foto forside: Svilen Milev, www.effective.com

Sammendrag

Bestilling, bakgrunn og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Nome kommune i sak 23/16.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstillinger:

- *I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styreevaluering, styresammensetning og kompetanse i samsvar med gjeldende anbefalinger for god eierstyring?*
- *I hvilken grad er disse føringene formidlet og gjennomført?*

Konklusjon

Det er eiers ansvar å se til at den samlede kompetansen i selskapets styre er tilpasset selskapets virksomhet. Nome kommune har i sin eierskapsmelding gitt føringer for valg av styremedlemmer, om styrets sammensetning og om evaluering av styrets arbeid.

Kommunens eierskapsmelding avviker fra anbefalingene fra KS for godt eierskap på noen punkter. Eierskapsmeldingen gir ikke retningslinjer for

- bruk av valgkomite i selskap,
- styreopplæring,
- bruk av numerisk vara i selskap, og heller ikke
- valg av styre i datterselskap.

Informasjonen i eierskapsmeldingen om krav til kjønnsrepresentasjon i styrer er ikke i samsvar med gjeldende regelverk.

Vi kan ikke se at de føringene som kommunen har vedtatt i eierskapsmeldingen er formidlet til selskapene i generalforsamling eller representantskapsmøter. Dersom kommunen vil at selskapene skal rette seg etter kommunens eierskapsmelding, må eierskapsmeldingen gjøres kjent for selskapene.

Det er i liten grad samsvar mellom praksis i selskapene og eierskapsmeldingen når det gjelder styreevaluering.

Bare to av selskapene gjennomfører styreevaluering, og vi kan ikke se at styreevaluering har vært tatt opp på generalforsamlingen i de andre selskapene.

Fire av seks selskap har valgkomite. Vi har ikke informasjon som viser hvordan valgkomiteene har arbeidet. Valgkomiteen i to av selskapene brukes bare til valg på styreleder. Valgkomiteen er i disse selskapene et virkemiddel for å sikre god styreleder, men bidrar ikke til å sikre et styre med riktig og komplementær kompetanse. Det femte selskapet har tatt opp valgkomite i generalforsamlingen. Ett selskapet har ikke valgkomite og har heller ikke drøftet spørsmål om valgkomite i representantskapsmøtet.

Selskapene har lovlig kjønnsrepresentasjon, men vi mener likevel at kommunen bør vurdere om målet om balansert kjønnsrepresentasjon er nådd når det er så stor overvekt av menn i styrene og når styrelederne i alle selskapene er menn.

Det ser ut til at styrene i stor grad har slik kompetanse som generelt er vurdert som sentral og relevant for styrearbeid. Det er lite dokumentasjon av at kommunen som eier har vurdert kompetansen i styrene, eller har vurdert om styrene fungerer i samsvar med det formålet eier har med selskapet.

Vi har ikke fått dokumentasjon som viser at kommunen har vurdert habilitet i forbindelse med oppnevning av politiske representanter til selskapsstyrer.

Vi vil i tillegg kommentere:

- Det er ikke samsvar mellom dokumentert/faktisk valgprosess og vedtekter/eierskapsmelding når det gjelder styrevalg i Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS.
- I MTNU AS har ansatte styrerepresentasjon. Det er krav om styreinstruks i slike selskap (aksjeloven § 6-23 nr.1).
- IATA IKS og MTNU AS har ikke oppdatert styreinformasjon i offentlige register.

Anbefalinger

På bakgrunn av de funnene som er gjort i denne kontrollen, anbefaler vi at:

Nome kommune bør

- sikre at selskap der kommunen er eier er kjent med kommunens eierskapsmelding,
- korrigere eierskapsmeldingen mhp kjønnsrepresentasjon,

- vurdere om flere av KS' anbefalinger om godt eierskap skal innarbeides i eierskapsmeldingen,
- treffe tiltak for å sikre at styrene gjennomfører styreevaluering,
- vurdere tiltak for å sikre at valgkomiteene begrunner innstillingene sine, og
- vurdere tiltak for å bedre kjønnsrepresentasjonen i styrene.

Nome kommune bør ta initiativ til at

- at det blir samsvar mellom vedtekter og ønsket praksis for valgprosess i Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS.

Bø, 3. november 2017

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, bestilling og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Nome kommune i sak 23/16. Bakgrunnen for bestillingen er plan for selskapskontroll 2012-2015.

Det er eiers ansvar å se til at den samlede kompetansen i selskapets styre er tilpasset selskapets virksomhet. Nome har i sin eierskapsmelding gitt føringer for valg av styremedlemmer, om styrets sammensetning og om evaluering av styrets arbeid.

I denne eierskapskontrollen har vi undersøkt hvordan retningslinjer og føringer i eierskapsmeldinga er fulgt opp. Vi har sett på styresammensetning, styreinstruks, styreevaluering og valgprosess i sentrale selskap for Nome kommune.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstillinger:

- *I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styreevaluering, styresammensetning og kompetanse i samsvar med gjeldende anbefalinger for god eierstyring?*
- *I hvilken grad er disse føringene formidlet og gjennomført?*

Kontrollen gjelder hovedsakelig 2016 og 2017. Vi har valgt ut de selskapene der kommunen eier 20 % eller mer, dvs. selskap der kommunen kan ha avgjørende påvirkning på valg av styre. Følgende selskap er valgt ut for kontroll:

- Nome Investeringselskap AS	51 %
- Midt-Telemark Kraft AS	48,4 %
- Indre Agder og Telemark avfallsselskap IKS	46,9 %
- Midt-Telemark Næringsfond IKS	41 %
- Midt-Telemark Energi AS	40 %
- Midt Telemark Næringsutvikling AS	21 %

1.2 Avgrensing

Tema for kontrollen er først og fremst om kommunen som eier følger de retningslinjene som er etablert i eierskapsmeldinga. Utover å undersøke om og hvordan styrene evaluerer seg selv, har vi ikke undersøkt hvordan styreansvaret blir ivaretatt. Vi har heller ikke undersøkt ordningene for styregodtgjøring.

1.3 Metode

Denne kontrollen er en eierskapskontroll. Eierskapskontrollen er gjennomført i samsvar med kommuneloven §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Kontrollutvalget har bare innsynsrett i selskaper som er 100 % offentlig eid. Både Nome investeringsselskap AS og Midt-Telemark Næringsutvikling AS er 49 % privat eid. Det innebærer at kontrollutvalget ikke kan kreve innsyn i disse selskapene. I omtalen av disse selskapene har vi basert oss på åpne kilder og den informasjonen som selskapene har vært villige til å gi.

Fakta i rapporten bygger på:

- spørsmål til styret i de utvalgte selskapene
- spørsmål til kommunen ved ordfører
- dokumentgjennomgang; bl.a. saker i kommunestyre og formannskap, vedtekter, selskapsavtale, aksjonæravtaler, generalforsamlingsdokumentasjon, styreevalueringer mm.

1.4 Kriterier – kilder

Kriterium for vurderingene i rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- lov 29. januar 1999 om interkommunale selskap (IKS-loven)
- lov 13. juni 1997 om aksjeselskap
- KS' anbefalinger om eierstyring
- NUES: Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse (2014)
- Nomes eierskapsmelding 2016 (KST 64/16)
- Felles eierskapsmelding
- Selskapsvedtekter/selskapsavtaler
- Relevante kommunestyrevedtak

1.5 Høring

Utkast til rapport er sendt på høring til selskapenes styrer og daglige ledelse og til ordfører i Nome kommune. Høringssvar fra ordfører ligger som vedlegg 1 i rapporten. Selskapene har ikke kommentert rapporten.

2 Kommunens føringer

Nome kommune har vedtatt føringer for eierskap i sin eierskapsmelding.

Eierskapsmeldingen ble vedtatt av kommunestyret i sak 64/16. Kommunen har i samme sak vedtatt prinsipper og skjema for styreevaluering.

Kommunen har også vedtatt felles eierskapsmelding (heretter kalt felles eierskapsmelding) for interkommunale aksjeselskaper som Nome, Bø og Sauherad eier helt eller delvis. Denne eierskapsmeldingen ble vedtatt av Nome kommunestyre i sak 49/12. Eierskapsmeldingen er også vedtatt av kommunestyrene i Bø og Sauherad. Den felles eierskapsmeldingen omtaler konkret selskapene Telemark Turist AS (tidl. Reismål Bø AS), Midt-Telemark Energi AS, Midt-Telemark Kraft AS og Midt-Telemark næringsutvikling AS.

Det ble i 2010 utarbeidet eierskapsmelding for IATA IKS. Vi er kjent med at denne eierskapsmeldingen er vedtatt i andre eierkommuner, men vi har ikke fått informasjon om den er vedtatt i Nome.

2.1 Valg og sammensetning av styre

2.1.1 Kontrollkriterier

KS gir følgende anbefalinger om valg av styremedlemmer og om hva som bør legges vekt på ved sammensetning av styret:

- Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør bruk valgkomite vedtektsfestes. (KS anbefaling 10)
- Eierorganet uavhengig av eierform bør tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke å være bosatt i kommunen. (KS anbefaling 11)
- Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap, men konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer. (KS anbefaling 13)

- Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse til styret. (KS anbefaling 14)
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper. (KS anbefaling 15)

2.1.2 Kommunens eierskapsmelding

Eierskapsmeldingen sier at kommunens faste valgkomite innstiller overfor formannskapet ved valg av medlemmer til styret m.v. Eierskapsmeldingen foreslår ikke bruk av valgkomite som en generell regel, men eierskapsmeldingen sier at dette er et spørsmål som bør tas opp og drøftes i selskapenes generalforsamlinger og representantskap.

Eierskapsmeldingen sier at dersom politiske representanter oppnevnes til å sitte i styret, må det vurderes særskilt hvilke konsekvenser oppnevningen har for representantens habilitet. Det må vurderes hvor ofte vedkommende kan bli inhabil og hvor hensiktsmessig det er å velge vedkommende.

Ifølge eierskapsmeldingen er det krav om 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene i interkommunale selskap og aksjeselskap der hvor kommuner/fylkeskommuner har aksjemajoritet.

Eierskapsmeldingen omtaler ikke valg av styret i datterselskap.

Eierskapsmeldingen omtaler ikke ordning for valg av varamedlemmer til styret.

2.1.3 Felles eierskapsmelding for selskaper som Nome, Sauherad og Bø eier sammen

Den felles eierskapsmeldingen sier følgende om valgordningene i de fire selskapene den omhandler:

Midt –Telemark Kraft AS og Midt- Telemark Energi AS:

For å sikre bedre koordinering av styresammensetningen skal det etableres ordning med valgkomite. Valgkomiteen skal bestå av ordførerne i eierkommunene.

Telemark Turist AS:

Kommunene ønsker at minst et av medlemmene i styret skal ha tilhørighet i og kompetanse om kommunene. Valgkomiteen skal ta kontakt med ordførerne for dialog om kandidater.

Midt-Telemark næringsutvikling AS

Selskapet har valgkomite. Ordførerne i kommunen skal ikke lenger automatisk være representert i styret. Valgkomiteen skal ta kontakt med ordførerne for å sikre et koordinert forslag til styre.

Eierskapsmeldingen gir ikke andre føringer om styresammensetning eller valg av styrer.

2.1.4 Revisors vurdering

Kommunens føringer for valg og sammensetning i styrer er ikke fullt ut i samsvar med det som er anbefalt av KS. Kommunen har valgt å ikke gi føringer om valgkomite i selskap som kommunen eier. Unntaket er selskap som kommunen eier sammen med Bø og Sauherad. Felles eierskapsmelding fastsetter at det skal være valgkomite i de selskapene som ikke allerede hadde etablert valgkomite på det tidspunktet eierskapsmeldingen ble skrevet. Formålet med å bruke valgkomite er å sikre et styre med komplementær og riktig kompetanse. I selskap med flere eiere kan ikke formannskapets valgkomite nominere kandidater til hele styret. Å bruke formannskapets valgkomite vil ikke sikre komplementaritet i styret i slike selskap.

Eierskapsmeldingen følger ikke anbefalingene når det gjelder ordførers og rådmannens adgang til å påta seg styreverv. Eierskapsmeldingen sier at konsekvenser for habilitet må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Dersom dette gjøres, kan utfallet bli at intensjonene i anbefalingene om at rådmann og ordfører ikke skal sitte i styrer likevel blir oppfylt.

Eierskapsmeldingen gir uriktig informasjon om når det er krav til kjønnsrepresentasjon. Kravet i kommuneloven § 80 a er at reglene i aksjeloven §20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder for aksjeselskap der kommuner/fylkeskommuner eier mer enn to tredjedeler av aksjene. IKS-loven § 10 fastslår at aksjelovens regler i § 20-6 om representasjon av begge kjønn gjelder. Kommune bør korrigere sin Eiermelding på dette punktet. Balansert kjønnsrepresentasjon i styrer er anbefalt uavhengig av selskapsform.

Kommunen bør også vurdere om de skal omtale ordning for valg av varamedlemmer til styrer, og valg av styrer i datterselskap.

2.2 Kompetanse og evaluering av styre

2.2.1 Kontrollkriterier

KS gir følgende anbefalinger om styreevaluering og kompetanse i selskapsstyrer:

- Kommunen bør sikre opplæring av styremedlemmene. (KS anbefaling 9)

- Eier bør anbefale styret selv å jevnlig vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet. Det er også anbefalt at styret fastsetter rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, herunder:
 - fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder
 - gjøre egnevaluering hvert år
 - vurdere behovet for styreopplæring og annen opplæring om ansvar, roller og oppgaver(KS anbefaling 12)

2.2.2 Nomes eierskapsmelding

Eierskapsmeldingen sier at det er eiers ansvar at styrets sammensetning og kompetanse er tilpasset behovene til det enkelte selskap og foretak. Generelle krav til kompetanse og personlige egenskaper i et profesjonelt sammensatt styre kan ifølge eierskapsmeldingen, være:

- juridisk kompetanse
- økonomisk kompetanse
- bransje-/markedskompetanse
- kompetanse innen offentlig forvaltning
- kapasitet, engasjement og deltagelse
- høy integritet og etisk standard
- evne til å stille kritiske spørsmål til daglig leder og styret
- evne til å finne løsninger

Eierskapsmeldingen sier at styreevaluering skal gjennomføres i alle selskaper som kommunen har eierinteresser i. Kommunen har utarbeidet en egen mal for styreevaluering. Eierskapsmeldingen sier videre at styrene normalt står fritt når det gjelder gjennomføringen av sin egnevaluering, herunder vurdering av bruk av verktøy/ekstern bistand. Generalforsamling og representantskap skal påse at styret jevnlig evaluerer seg selv.

Eierskapsmeldingen gir ikke føringer om at selskapene skal ha styreinstruks og den gir heller ikke føringer om å sikre opplæring av styremedlemmer.

Den felles eierskapsmeldingen gir ikke føringer om styremedlemmenes kompetanse eller styreevaluering.

2.2.3 Revisors vurdering

Kommunen gir i eierskapsmeldingen føringer om at selskapsstyrene skal evaluere seg selv. Dette er i samsvar med KS' anbefalinger når det gjelder om styreevaluering. Det fremgår ikke av eierskapsmeldingen at kommunen skal evaluere selskapsstyrene, og heller ikke at kommunen sikre opplæring av styremedlemmer. Eierskapsmeldingen følger ikke KS' anbefalinger på disse punktene.

Kommunens eierskapsmelding gir heller ikke anbefalinger til styrene om styreinstruks, instruks til daglig leder eller styreopplæring.

3 Formidling og gjennomføring

3.1 Formidling av kommunens føringer

Det fremgår ikke av eierskapsmeldingen hvordan eierskapsmeldingen skal formidles til de selskapene som kommunen eier, eller hvem som har ansvar for at selskapene er kjent med kommunens føringer. Ifølge eierskapsmeldingen er ordfører delegert myndighet til å representere kommunen i selskapenes eierorganer, med mindre kommunestyret har oppnevnt eller valgt andre representanter. Representanter til representantskap i interkommunale selskap kan ikke oppnevnes ved generell fullmakt. Ifølge IKS-loven § 6 skal representanter til representantskapet velges av kommunestyret for fire år av gangen. Det fremgår ikke fra protokoller fra generalforsamlinger eller representantskapsmøter at Nomes eierskapsmelding er formidlet til selskapene.

3.2 Valgkomite og valg

3.2.1 Kontrollkriterier

- Spørsmålet om valgkomite bør drøftes i selskapenes generalforsamlinger eller representantskap. (Nomes eierskapsmelding)
- Formannskapets faste valgkomite innstiller ovenfor formannskapet ved valg av medlemmer til styrer mv. (Nomes eierskapsmelding)
- Midt-Telemark Energi AS og Midt-Telemark Kraft AS skal ha egen valgkomite i samsvar med bestemmelsene i den felles eierskapsmeldingen for disse selskapene.

3.2.2 Bruk av valgkomite

Status i de selskapene som kommunen eier er slik per oktober 2017:

Selskap	Valgkomite?	Vedtøftsfastet?
Midt-Telemark Næringsutvikling AS	Ja	Ja
Nome Investeringselskap AS	Nei	Nei
IATA IKS	Ja	Nei
Midt-Telemark Energi AS	Ja, på valg av styreleder	Ja
Midt-Telemark Næringsfond IKS	Nei	Nei
Midt-Telemark Kraft AS	Ja, på valg av styreleder	Ja

Selskaper omfattet av felles eierskapsmelding:

Midt-Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS

Det foreligger aksjonæravtale og vedtekter for Midt-Telemark Energi AS og for Midt-Telemark Kraft. Det er motstrid mellom aksjonæravtalen og vedtektene om antall styremedlemmer og om valgprosess for styremedlemmer. I aksjonæravtalen står det at eierkommunene skal utpeke styremedlemmer, og at generalforsamlinga skal velge styreleder og nestleder. Dette er ikke i samsvar med aksjeloven § 6-3, som krever at generalforsamlinga skal velge minst halvparten av styrets medlemmer. Der fremgår av aksjonæravtalene § 3 at avtalene skal gå føre vedtektene ved motstrid mellom avtale og vedtekter. I og med at vedtektene er av nyere dato enn aksjonæravtalene, og at aksjonæravtalen ikke er i samsvar med aksjeloven på dette punktet, legger vi til grunn at det er vedtektene som regulerer styresammensetningen og valgprosessen for selskapene, og ikke aksjonæravtalene.

Felles eierskapsmelding sier at ordførerne i de tre kommunene skal være valgkomite. Formålet er å sikre bedre koordinering av valg av styre. Vedtektene til selskapene sier at formannskapet i hver kommune innstiller på kandidat til styret fra hver kommune, og at ordførerne i fellesskap skal være valgkomite for valg av styreleder. Vi har ikke dokumentasjon av valgkomiteens arbeid når det gjelder valg av styreleder. Formannskapet behandlet i sak 44/16 og i sak 26/17 valg av styremedlemmer og varamedlemmer til selskaper. Nomes kandidat til styrene i MTE AS og MTK AS fremkommer i sak 44/16.

I Midt Telemark Energi AS skal generalforsamlingen ifølge vedtektene velge et styre med fem medlemmer. For Midt-Telemark kraft AS skal det velges et styre med fire styremedlemmer. Generalforsamlingene i Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS valgte nye styremedlemmer for to år i 2016 og 2017. Begge selskapene velger styreleder for ett år av gangen.

Andre selskap:

IATA IKS

IATA IKS har valg- og honorarkomite. Det fremgår ikke av selskapsavtalen at selskapet skal ha slik valgkomite. Representantskapet har vedtatt retningslinjer for valg- og honorarkomiteen. Der fremgår det at valg- og honorarkomiteens innstilling skal legges ved innkallingen til representantskapet. Innstillingen skal ifølge retningslinjene være begrunnet, og bør inneholde en beskrivelse av hvordan komiteen har arbeidet.

IATA IKS valgte nytt styre i representantskapsmøtet 26. april 2016. Valgkomiteen foreslo de kandidatene som eierkommunene innstilte. Det ble valgt ett nytt styremedlem, de øvrige fire styremedlemmene ble gjenvalgt. Det sjettede styremedlemmet velges av de ansatte og omtales ikke her. Valgkomiteens innstilling er ikke begrunnet, og det fremgår heller ikke hvordan komiteen har arbeidet.

Nomes kandidat til styret fremgår av formannskapssak 44/16.

Midt-Telemark Næringsutvikling AS

Det følger av selskapets vedtekter at generalforsamlingen skal velge en valgkomite bestående av 3-5 medlemmer. Valgkomiteen skal avgis innstilling til generalforsamlingen på valg av styremedlemmer. Innstillingen skal avgis skriftlig til styrets leder senest tre uker før generalforsamlingen innkalles. Generalforsamlingen valgte valgkomite i 2016 og i 2017.

MTNU valgte styre på generalforsamlingen i 2016 og 2017. Valget er i følge generalforsamlingsprotokollen i samsvar med valgkomiteens innstilling. Vi har ikke dokumentasjon av valgkomiteens arbeid.

Midt-Telemark Næringsfond IKS

Ifølge selskapsavtalen skal representantskapet velge et styre på tre personer. Styret skal velges for to år. Ved etableringen av selskapet ble ordførerne enige om at det var lurt å velge opposisjonspolitikere med fast plass i Midt-Telemarkrådet som styre for selskapet. Daglig leder opplyser at styremedlemmer derfor blir foreslått av kommunestyrene når kommunestyrene velger representanter til Midt-Telemarkrådet.

Representantskapet i Midt-Telemark Næringsfond IKS valgte styre for fire år i november 2015. I følge selskapsavtalen skal representantskapet velge styrets leder og nestleder. Det ble ikke valgt nestleder i 2015. Midt-Telemark Næringsfond IKS sier at de fikk feilmelding fra Brønnøysundregisteret for å ikke å ha valgt nestleder og at styrets valgperiode ikke var i samsvar med vedtektene. Det ble derfor avholdt ekstraordinært representantskapsmøte i 2017 der styret ble valgt for nye to år og det ble valgt nestleder.

Nome investeringsselskap AS

Nome investeringsselskap AS har to aksjeklasser. Det følger av vedtektene at eierne av aksjeklasse A skal velge tre styremedlemmer og at eierne av aksjeklasse B skal velge to styremedlemmer. Nome eier alle aksjene i aksjeklasse A.

Nome investeringsselskap AS valgte styre på generalforsamlingen i 2016 og 2017. Det fremkommer av protokollen fra generalforsamlingen i 2017 at generalforsamlingen ønsker et forslag til endring av vedtekter som regulerer valg av styremedlemmer ved bruk av valgkomite.

Forslag til kandidater til styret i Nome Investeringsselskap AS ble behandlet av formannskapet i sak 26/17. Det var ikke valg på kommunens kandidater i 2016.

3.2.3 Valg av styremedlemmer – politisk behandling

Formannskapet behandlet valg til styrer i sak 44/16. Forslag til kandidater ble lagt fram i møtet, men det fremgår ikke av protokollen hva formannskapet vedtok. Det fremgår ikke fra saksfremstillingen om kommunens valgkomite har vært involvert i å utarbeide forslaget til kandidater.

I sak 26/17 -*Oppnevning av kandidater til kommunale og interkommunale selskaper* fremgår det at innstilling fra fast valgkomite skal legges fram i møtet, og at det bare er Nome Investeringsselskaps styremedlemmer som er på valg. Formannskapet foreslo gjenvalg på alle tre styremedlemmer i Nome Investeringsselskap AS. Valgkomiteens innstilling ligger ikke ved saken.

3.2.4 Revisors vurdering

Fire av selskapene i kontrollen har valgkomite. Dette er samsvar med KS sine anbefalinger. Nome Investeringsselskap AS har ikke valgkomite i dag, men generalforsamlingen ønsker å endre vedtektene på dette punktet. Det er samsvar med kommunens eierskapsmelding at generalforsamlingen vurderer valgkomite.

I de selskapene som har valgkomite, fungerer ikke valgkomiteen nødvendigvis i samsvar med anbefalingene. I Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS brukes valgkomiteene bare i forbindelse med valg av styreleder, og ikke til å sikre at hele styret har komplementær og riktig kompetanse. Det er ikke samsvar mellom reglene om valg i selskapenes vedtekter og føringene i den felles eierskapsmeldingen. Aktiviteten i valgkomiteene i IATA og MTNU er i liten grad dokumentert. Innstillingen fra valgkomiteen til IATA er ikke i samsvar med retningslinjene for valg- og honorarkomiteen.

Formannskapet har behandlet valg til styrer både i 2016 og i 2017. I 2017 har formannskapet fattet vedtak på bakgrunn av innstilling fra kommunens valgkomite slik

eierskapsmeldingen fastsetter. Vi har ikke fått dokumentasjon som viser hvordan kommunens faste valgkomite har arbeidet.

3.3 Styresammensetning og styreevaluering

3.3.1 Kontrollkriterier

- Eierne må påse at styrets sammensetning kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut i fra selskapets egenart.
- Det skal være representasjon av begge kjønn i styret i interkommunale selskap og aksjeselskap der kommuner/fylkeskommuner eier mer enn to tredjedeler av aksjene.
- Habilitet må vurderes særskilt ved oppnevningen av politiske representanter til selskapsstyrer.
- Styreevaluering skal gjennomføres i alle selskaper som kommunen har interesser i.
- Generalforsamling og representantskap skal påse at styret evaluerer seg selv jevnlig.

3.3.2 Kjønnssammensetning i styrene

I styrer med to eller tre medlemmer skal begge kjønn være representert. I selskap med fire eller fem medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer skal hvert kjønn være representert med minst tre. Gruppene av medlemmer og varamedlemmer skal oppfylle kravene hver for seg.

Vi har undersøkt styresammensetningen slik den fremgår av offentlige registre per januar 2017:

Selskap	Siste styrevalg	Kjønnsrepresentasjon i styret	Kjønnsrepresentasjon vara	Numerisk vara?
Nome Investeringselskap AS	2017	Menn (4) Kvinner (1)	Menn (1) Kvinner (1)	Numerisk
Midt Telemark Kraft AS	2017	Menn (2) Kvinner (2)	Menn (2) Kvinner (1)	Personlig
IATA IKS	2016	Menn (3) Kvinner (2) Ansatt (1)	Menn (3) Kvinner (2) Ansatt (1)	Personlig
Midt -Telemark Næringsfond IKS	2017	Menn (2) Kvinner (1)	-	Ikke vara

Midt Telemark Energi AS	2017	Menn (2) Kvinner (2) Ansatt (1)	Menn (2) Kvinner (1) Ansatt (1)	Personlig
Midt Telemark Næringsutvikling AS	2017*	Menn (6) Kvinner (1) Ansatt (1)	Menn (3) Kvinner (4)	Personlig

Følgende selskap har ikke oppdatert styreinformasjon i offentlig register:

- IATA IKS
- MTNU AS

I alt er det valgt 19 menn og 9 kvinner til styrene i de selskapene som kommunen eier. Alle styrelederne er menn. I Nome Investeringselskap AS og Midt Telemark Næringsutvikling AS er den samlede kommunale eierandelen 51 %, dvs. at lovkravet om kjønnsrepresentasjon ikke gjelder.

3.3.3 Kompetanse i styrene

Vedtekter/selskapsavtaler fastsetter i noen grad krav for å kunne velges som styremedlem. Vedtektene til Midt-Telemark Kraft AS og Midt-Telemark Energi AS fastsetter at tre av styremedlemmene må komme fra eierkommunene. Midt-Telemark Næringsfond IKS har ikke krav for styremedlemmer i selskapsavtalen, men her er det etablert praksis at opposisjonspolitikere med fast plass i Midt-Telemarkrådet velges til styret. Selskapsavtalen til IATA IKS fastsetter at alle deltakende kommuner skal være representert i styret. Det følger vedtektene til MTNU AS at hver av kommunene og HSN Campus Bø skal ha hver sin representant i styret. Vedtektene gir ingen føringer når det gjelder de andre styremedlemmene.

Vi har spurt selskapene om hvilken kompetanse som finnes i de ulike styrene:

- CV-er fra Midt-Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS viser at styremedlemmene bl.a. har faglig, organisatorisk og økonomisk kompetanse.
- CV-er for styret i Midt-Telemark Næringsfond IKS viser til styremedlemmenes politiske posisjon i deres respektive hjemkommuner.
- CV-er fra styret IATA IKS viser at styret har faglig, økonomisk og organisatorisk kompetanse.

Vi har ikke informasjon om kompetansesammensetningen styret i Nome Investeringselskap AS.

3.3.4 Habilitet

KS anbefaler at verken rådmann eller ordfører velges inn i selskapsstyrer. Dette er fordi som styremedlemmer vil de være inhabile til å forberede saker og behandle saker om selskapet på vegne av kommunen (f.eks. i kommunestyret). Rådmannens inhabilitet vil «smitte» hele hans administrasjon som dermed ikke heller ikke kan avgjøre slike saker.

Styreverv ¹	
Ordfører Bjørg Tveito Lundefaret	<ul style="list-style-type: none"> Nestleder i Interkommunalt Arkiv for Buskerud, Vestfold og Telemark IKS Varamedlem i Vegfinans Rv 36 Telemark AS
Rådmann Bjørn G. Andersen	Ikke registrert med styreverv august 2017

Kommunen har vedtatt å selge sin eierandel i Vegfinans Rv 36 Telemark AS, jf. kommunestyresak 12/17. Ordfører har også styreverv i selskap der Nome kommune ikke er deleier. Ordførers styreverv er registrert i styrevervregisteret. Vi har ikke informasjon om hvilke vurderinger om habilitet som er gjort i forbindelse med ordførers styreverv i Interkommunalt Arkiv.

3.3.5 Funksjonstid og gjenvalg

Vi har kartlagt hvilken funksjonstid som er regulert i selskapsavtale/vedtekter og hvilken funksjonstid som blir praktisert ved valg. Vi har også sett på i hvilken grad det er gjenvalg i styrene. Vi har ikke kartlagt gjenvalg av varamedlemmer eller ansattes representanter.

Funksjonstida i begge selskapslovene er to år, med mindre annet følger av vedtekter og selskapsavtale. Det er anledning til å ha inntil fire års funksjonstid.

¹ Basert på oppslag i Proff.no 28. august 2017.

Selskap	Funksjonstid i vedtekter/praksis	2016	2017
Midt-Telemark Energi AS	2 år/2 år	To av to gjenvalgt	Tre av tre gjenvalgt
Midt-Telemark Næringsfond IKS	2 år/4 år i 2015 2 år/2 år i 2017	Ikke valg	Tre av tre gjenvalgt
Midt-Telemark Kraft AS	2 år/ 2år	To av to gjenvalgt	Tre av tre gjenvalgt
Nome investeringselskap AS	2 år/ikke oppgitt	Én av to gjenvalgt	Tre av tre gjenvalgt
Midt Telemark Næringsutvikling AS	2 år/2 år	To av fire gjenvalgt	Tre av fire gjenvalgt
IATA IKS	2 år/2 år	Fire av fem gjenvalgt	Ikke valg

3.3.6 Styreevaluering

Egenevaluering av kompetansebehov, kompetanse og arbeid er generelt sett på som et viktig tiltak for å sikre kompetente og velfungerende styrer. En slik evaluering kan i seg selv tilføre styret kompetanse.

Selskap	Styreinstruks	Skriftlig krav om /rutine for egnevaluering	Tid for siste evaluering	Skriftlig eller muntlig evaluering
IATA AS	Nei	Nei	Nei	Nei
Nome Investeringsselskap AS	Nei	Nei	Nei	Nei
Midt-Telemark næringsutvikling AS	Nei	Nei	Nei	Nei
Midt-Telemark Energi AS	Ja	Ja	Ja, januar-mars 2016	Skriftlig egnevaluering og muntlig samla evaluering.
Midt-Telemark Næringsfond IKS	Nei	Nei	Nei	Nei
Midt-Telemark Kraft AS	Ja	Ja	Ja, januar-mars 2016	Skriftlig egnevaluering og muntlig samla evaluering.

Det følger av aksjeloven § 6-23 nr. 1 at styret skal fastsette styreinstruks i selskaper der ansatte har styrerepresentasjon. MTNU AS har ansattrepresentant i styret.

MTE AS og MTK AS opplyser at ny styreevaluering skal gjennomføres i desember 2017.

3.3.7 Revisors vurdering

KS anbefaler at eierorganet uavhengig organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Vår gjennomgang viser at kjønnsrepresentasjonen er lovlig i de selskapene der det er et krav at begge kjønn skal være representert. Det er likevel en overvekt av menn som velges som styre- og varamedlemmer, og alle styrelederne er menn. Vi mener at kommunen bør vurdere om de oppfyller anbefalingen om balansert kjønnsrepresentasjon.

Ordførers verv som nestleder i et styre i et selskap som kommunen er deleier av, er ikke i samsvar med KS' anbefalinger. Vi er ikke kjent med om kommunen har vurdert hvilke konsekvenser dette har for ordførers habilitet, jf. eierskapsmeldingen.

Styrene har i stor grad kompetanse knyttet til økonomi, organisasjon/ledelse og politikk. Styreverv i selskap er et personlig verv. Medlemmer i selskaper representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for eierne. Styret skal ivareta selskapets og eiernes kollektive interesser. Til tross for at styremedlemmene skal ivareta eiernes kollektive interesser, legger eierkommunene stor vekt styremedlemmenes geografiske tilhørighet.

Noen selskaper har vedtatt eller har som praksis å velge politikere til styret. Folkevalgte kan uten hinder i lov, velges til styremedlemmer. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet er kompetanse som kan være relevant for selskapet. Vi vil likevel påpeke at praksisen med å automatisk velge opposisjonspolitikere fra Midt- Telemarkrådet til styret i Midt-Telemark Næringsfond IKS er uheldig. Det er ikke gitt at Midt-Telemarkrådet og Midt-Telemark Næringsfond IKS trenger den samme kompetansen i sine styret.

Vi ser at det er stor grad av gjenvalg til styrene. Vi har også sett at det er lite skriftlig dokumentasjon av vurderinger fra valgkomiteene, og lite egnevalueringer fra styrene. Det reiser etter vårt syn spørsmålet om eierne gjør reelle vurderinger av om det sittende styret har fungert etter eiers formål med selskapet når det skal velges styremedlemmer.

Numerisk vara er anbefalt fordi det gir større kontinuitet i styrearbeidet enn personlige varamedlemmer. De selskapene som har vara, har valgt å ha personlig vara. Dette styrker inntrykket av at geografisk ev. politisk tilhørighet blir vektlagt mer av eierne enn hensynet til kontinuitet i styrets arbeid.

Bare to av selskapene opplyser at de gjennomfører styreevaluering slik som kommunen ønsker. Vi kan ikke se at generalforsamling eller representantskap har tatt opp styreevaluering i 2017.

MTNU AS bør fastsette styreinstruks. Dette er et krav i aksjeselskaper der ansatte har styrerepresentasjon.

4 Konklusjon og anbefalinger

4.1 Konklusjon

I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styreevaluering og kompetanse i samsvar med gjeldende anbefalinger for god eierstyring?

Kommunens eierskapsmelding avviker fra anbefalingene for godt eierskap på noen punkter.² Eierskapsmeldingen gir ikke retningslinjer for

- bruk av valgkomite i selskap,
- styreopplæring,
- for bruk av numerisk vara i selskap, og heller ikke
- for valg av styre i datterselskap.

Informasjonen i eierskapsmeldingen om krav til kjønnsrepresentasjon i styrer er ikke i samsvar med gjeldende regelverk.

I hvilken grad er disse føringene formidlet og gjennomført?

Vi kan ikke se at de føringene som kommunen har vedtatt i eierskapsmeldingen er formidlet til selskapene i generalforsamling eller representantskapsmøter. Dersom kommunen vil at selskapene skal rette seg etter kommunens eierskapsmelding, må eierskapsmeldingen gjøres kjent for selskapene.

Det er i liten grad samsvar mellom praksis i selskapene og eierskapsmeldingen når det gjelder styreevaluering. Bare to av selskapene gjennomfører styreevaluering, og vi kan ikke se at styreevaluering har vært tatt opp på generalforsamlingen i de andre selskapene.

Fire av seks selskap har valgkomite. Vi har ikke informasjon som viser hvordan valgkomiteene har arbeidet. Valgkomiteen i to av selskapene brukes bare til valg på styreleder. Valgkomiteen er i disse selskapene et virkemiddel for å sikre god styreleder, men

² Gjelder KS' Anbefaling 10,12,13 og 14.

bidrar ikke til å sikre et styre med riktig og komplementær kompetanse. Det femte selskapet har tatt opp valgkomite i generalforsamlingen. Ett selskapet har ikke valgkomite og har heller ikke drøftet spørsmål om valgkomite i representantskapsmøtet.

Selskapene har lovlig kjønnsrepresentasjon, men vi mener likevel at kommunen bør vurdere om målet om balansert kjønnsrepresentasjon er nådd når det er så stor overvekt av menn i styrene og når styrelederne i alle selskapene er menn.

Det ser ut til at styrene i stor grad har slik kompetanse som generelt er vurdert som sentral og relevant for styrearbeid. Det er lite dokumentasjon av at kommunen som eier har vurdert kompetansen i styrene eller har vurdert om styrene fungerer i samsvar med det formålet eier har med selskapet.

Vi har ikke fått dokumentasjon som viser at kommunen har vurdert habilitet i forbindelse med oppnevning av politiske representanter til selskapsstyrer.

Vi vil i tillegg kommentere:

- Det er ikke samsvar mellom dokumentert/faktisk valgprosess og vedtekter/eierskapsmelding når det gjelder styrevalg i Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS.
- I MTNU AS har ansatte styrerepresentasjon. Det er krav om styreinstruks i slike selskap (aksjeloven § 6-23 nr.1).
- IATA IKS og MTNU AS har ikke oppdatert styreinformasjon i offentlige register.

4.2 Anbefalinger

Med utgangspunkt i det vi har sett i denne eierskapskontrollen, har vi følgende anbefalinger:

Nome kommune bør

- sikre at selskap der kommunen er eier er kjent med kommunens eierskapsmelding,
- korrigere eierskapsmeldingen mhp kjønnsrepresentasjon,
- vurdere om flere av KS' anbefalinger om godt eierskap skal innarbeides i eierskapsmeldingen,
- treffe tiltak for å sikre at styrene gjennomfører styreevaluering,
- vurdere tiltak for å sikre at valgkomiteene begrunner innstillingene sine, og

- vurdere tiltak for å bedre kjønnsrepresentasjonen i styrene.

Nome kommune bør ta initiativ til at

- at det blir samsvar mellom vedtekter og ønsket praksis for valgprosess i Midt Telemark Energi AS og Midt Telemark Kraft AS.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Eventuelle kommentarer til rapporten fra eiere(en)/selskapet.

Vedlegg 2 – KS anbefalinger for godt eierskap

Vedlegg 1: Høringsuttalelse

Telemark kommunerevisjon IKS
Postboks 83
3833 BØ I TELEMARK

Dato: 01.11.2017

Vår ref:
16/4549-9

Att:

Saksbehandler:
Bjørge Tveito Lundefaret, 35946300
bjtl@nome.kommune.no

– Svar på høring - Eierskapskontroll

- Nome kommune vil sikre at selskap der kommunen er eier er kjent med kommunens eierskapsmelding, og at styrets arbeid gjennomføres i tråd med denne.
- Nome kommune forholder seg til at det i selskap med flere eiere er valgte valgkomiteer, og at det i disse tilfeller er selskapets eierskapsmelding som er gjeldende.
- Nome kommune mener ordning med fast valgkomité, og med fremleggelse i formannskapet med innstilling til representantskap/generalforsamling på styremedlemmer, fungerer. Det er i forkant dialog med tanke på riktig sammensatt kompetanse.

Med hilsen

Bjørge Tveito Lundefaret
ordfører

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg 2: KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll ³

Nr. 1 OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales at kommunestyret får en oversikt over status for selskapene.

Nr. 2 VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Nr. 3 FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

Nr. 4 UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

Nr. 5 UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKAPITLER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

³ http://www.ks.no/globalassets/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

Nr. 6 EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Nr. 7 EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Nr. 8 GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Nr. 9 SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Nr. 10 VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

Nr. 11 KJØNNMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

Nr. 12 RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Nr. 13 STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

Nr. 14 OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Nr. 15 HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskaper.

Nr. 16 GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Nr. 17 REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

Nr. 18 ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

Nr. 19 UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Nr. 20 SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

Nr. 21 UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant

annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.
Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.